مۇسا ئەلەيھىسسالامدىن كېيىن كەلگەن ئىسرائىل ئەۋلادىغا مەنسۇپ پەيغەمبەرلەر

مۇسا بىلەن بىللە بولغانلار (ئىككى كىشىدىن باشقىسى) چۆلدىن چىقمىدى... ئۇ ئىككى كىشى، ئىسرائىل ئەۋلادى ئىچىدىكى زوراۋانلارنىڭ شەھرىگە كىرىشنى تەۋسىيە قىلغان كىشىلەردۇر.

مۇپەسسىرلەر ئۇلارنىڭ بىرىنىڭ يۇشەئ ئىبنى نۇن ئىكەنلىكىنى ئېيتىشىدۇ.

بۇ، مۇسا بىلەن خىزىرنىڭ قىسسىسىدىكى ياش بولۇپ، ئۇ ئەمدى ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ پەيغەمبەرلىرىدىن بىرى ۋە الله كىرىشنى بۇيرىغان يەرگە كىرگەن قوشۇننىڭ قوماندانى بولغان ئىدى. الله مۇساغا ئىسرائىل ئەۋلادىدىن ئەسكەر ئېلىشنى ۋە ئۇلارغا سەركەردە قويۇشنى ئەمر قىلغان ئىدى.

﴿شۈبھىسىزكى، الله ئىسرائىل ئەۋلادىدىن مەھكەم ئەھدە ئالدى، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن (يەنى ئون ئىككى ئايماقنىڭ ھەربىرسىدىن بىردىن) ئون ئىككى باشلىقنى (كېپىللىك ئۈچۈن جەببارلارغا يەنى ئەمالىقەلەرگە) ئەۋەتتۇق ھەمدە الله: «مەن سىلەرگە ياردەم بېرىمەن، (ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! الله بىلەن قەسەمكى) ئەگەر سىلەر نامازنى (تەئدىل ئەركان بىلەن) ئۆتىسەڭلار، زاكات بەرسەڭلار، پەيغەمبەرلىرىمگە ئىمان ئېيتساڭلار ۋە ئۇلارغا ياردەم بەرسەڭلار، الله قا قەرزي ھەسەنە بەرسەڭلار (يەنى الله نىڭ يولىدا پۇل ـ مېلىڭلارنى سەرپ قىلساڭلار)، ئەلۋەتتە سىلەرنىڭ گۇناھىڭلارنى يوققا چىقىرىمەن، سىلەرنى ئەلۋەتتە ئاستىدىن ئۆستەڭلار ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىمەن. شۇنىڭدىن (يەنى مەھكەم ئەھدىدىن) كېيىن سىلەردىن كىمكى (ئەمر قىلغان نەرسىلىرىمنى) ئىنكار قىلىدىكەن، ئۇ ئەلۋەتتە توغرا يولدىن ئازغان بولىدۇ» دېدى﴾.[1]

شۇنداق قىلىپ، ۋەدىنىڭ الله قا بەرگەن ئەھدىلىرىگە ئۇيغۇن بولۇشىنى، ئۇرۇشتىن قاچماسلىقنى، ناماز ئۆتەپ، زاكات بېرىشنى ۋە الله تەۋرات چۈشۈرۈپ بەرگەن مۇسادىن باشلاپ، تەۋراتتا الله خۇش خەۋىرىنى بەرگەن مۇھەممەدكىچە پۈتۈن پەيغەمبەرلەرگە ئىشىنىشنى شەرت قىلغان ئىدى. تەۋرات ئۇ زاماندا ئۆزگەرتىلىپ بۇزۇلمىغان، ھەقىقي، ئەسلى ھالىتىدە ئىدى.

...

يۇشەئ ئىبنى نۇن ئىسرائىل ئەۋلادىنى چۆلدىن چىقىرىپ، مۇقەددەس تۇپراققا قاراپ ئېلىپ ماڭدى.

ئۇلارنى ئىئوردان دەرياسىدىن ئۆتكۈزۈپ ئەرىھا شەھرىگە ئېلىپ كەلدى. ئەرىھا سېپىللىرى مۇستەھكەم، سارايلىرى ئېگىز ۋە نوپۇسى كۆپ شەھەرلەردىن بىرى ئىدى. بۇ يەرنى ئالتە ئاي كاناي چېلىپ تۇرۇپ قورشىغان ئىدى. بىر كۈنى سېپىلغا دەز كېتىپ

[1] سۈرە مائىدە 12 ـ ئايەت.

ئۆرۈلۈپ چۈشتى. تۈنجى قېتىملىق ئۇرۇشىدا قوللانغان ئۇسۇلنىڭ ھەيران قالارلىق دەرىجىدە ئىلغار ئىكەنلىكىنى، يەنى تۈنجى قېتىم ئۇرۇشتا ئاۋاز كۈچىدىن پايدىلانغانلىقىنى كۆرۈۋاتىمىز. كانايلاردىن چىققان ئاۋاز بىلەن شەھەر سېپىلى تەۋرىنىپ ئۆرۈلگەن ئىدى. يۇشەئ ئىبنى نۇننىڭ بۇنداق قىلىشىنى اللہ ۋەھيى قىلغانمۇ ياكى ئۇنىڭ ئۆزىنىڭ پىكرىمۇ ۋە ياكى تاسادىپىي بولغانمۇ بۇنى بىلمەيمىز. ئۇلار ئالتە ئايغىچە داۋاملىق كاناي چېلىپ قورشىغاچقا، بىر كۈنى سېپىلنىڭ ئۆرۈلۈشىنى كەلتۈرۈپ چىقاردى.

بەزى ئەپسانىلەردە يۇشەئ ئىبنى نۇن مۇقەددەس يەرنى ئالغانغا قەدەر قۇياشنىڭ ئايلىنىشتىن ۋاز كەچكەنلىكى سۆزلىنىدۇ. بۇلار خەلق تەسەۋۋۇرىنىڭ يەھۇدىيلار ئۈچۈن ئويدۇرۇپ چىقارغان چۆچەكلىرى بولۇپ، مۇنازىرىلىشىپ ئولتۇرۇشقا ئەرزىمەيدۇ. قۇياش ۋە ئاي اللہ نىڭ بارلىقىنى كۆرسىتىدىغان دەلىللەردىن ئىككىسى بولۇپ، بىرەر كىشىنىڭ ئۆلۈش ياكى ياشىشى بىلەن ئايلىنىشتىن توختاپ قالمايدۇ. گەرچە ئىسرائىل ئەۋلادى بۈيۈك مۆجىزىلەرنى كۆرگەن بولسىمۇ، ئەمما ھەممىسى كائىنات قانۇنىغا خىلاپ بولمىغان مۆجىزىلەر ئىدى. شۇنداقلا، بۇ مۆجىزىلەرنىڭ ئىچىدە قۇياش ياكى ئايغا مۇناسىۋەتلىك مۆجىزىمۇ يوق. مۆجىزىلەر زېمىن، دېڭىز ياكى تاغلارنىڭ تەسەررۇپ قىلىنىشىدىن ئېشىپ كەتمەيدۇ.

اللہ ئىسرائىل ئەۋلادىغا شەھەرگە سەجدە قىلغان ھالدا كىرىشىنى بۇيرىدى. يەنى، غەلىبىنى نېسىپ قىلغانلىقى ئۈچۈن اللہ قا شۈكرى قىلىپ باشلىرىنى ئەگكەن ھالدا كىرىشنى ئەمر قىلدى. ئۇلارغا كىرىش ۋاقتىدا: "گۇناھىمىزنى كەچۈرگىن!" يەنى: "بىزنىڭ بۇرۇنقى (ئۆتكەن) گۇناھلىرىمىزنى كەچۈرگىن ۋە بىزنى ئۆتكەن ئاتىلىرىمىزنىڭ قىلمىشلىرىدىن يىراق قىلغىن" دېيىشنى بۇيرۇلدى.

ئىسرائىل ئەۋلادى ھەم سۆزى ھەم ھەرىكىتى بىلەن بۇيرۇققا قارشى چىقتى.

شەھەر دەرۋازىسىدىن ھاكاۋۇرلۇق ۋە كىبىر بىلەن كىرىشتى. دېيىشكە بۇيرۇلغان سۆزنى باشقا سۆزگە ئۆزگەرتىۋەتتى. بۇ قىلمىشى سەۋەبى بىلەن اللہ نىڭ ئازابى چۈشتى. ئاتىلىرىنىڭ گۇناھى قورقۇنچاقلىق بولسا، ئوغۇللىرىنىڭ گۇناھى كىبىرلىك ۋە تۆھمەتخورلۇق ئىدى.

ئۇلۇغ اللہ مۇنداق دەيدۇ:

﴿ئۆز ۋاقتىدا (بىز ئۇلارغا) (يەنى بەنى ئىسرائىلنىڭ ئاتا ـ بوۋىلىرىغا): «سىلەر بۇ شەھەر (يەنى بەيتۇلمۇقەددەس) دە تۇرۇڭلار، ئۇ يەردىكى يېمەكلىكلەردىن خالىغىنىڭلارچە يەڭلار، شەھەر دەرۋازىسىدىن سەجدە قىلغان ھالدا كىرىڭلار، (كىرىۋاتقان چېغىڭلاردا) ئى اللہ! گۇناھلىرىمىزنى كەچۈرگىن، دەڭلار،جىمى گۇناھلىرىڭلارنى مەغپىرەت قىلىمىز، ياخشىلىق قىلغۇچىلارغا (ساۋابىنى) زىيادە بېرىمىز» دېدۇق ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى زالىملار

www.munber.org

ئۇلارغا ئېيتىلغان سۆزلەرنى (يەنى اللە نىڭ ئەمرىنى) باشقا سۆزلەرگە ئۆزگەرتىۋەتتى. ئۇلار زۇلۇم قىلغانلىقلىرى ئۈچۈن، ئۇلارغا ئاسماندىن ئازاب ئەۋەتتۇق﴾[1].

بۇ، ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ قىلغان گۇناھىنىڭ تۇنجىسىمۇ ئەمەس، ئاخىرقىسىمۇ ئەمەس ئىدى. ئۇلار مۇسادىن كېيىنكى پەيغەمبەرلىرىگە كۆپ ئەزىيەت بەرگەن بولۇپ، قولىرىدىكى تەۋراتنىڭ ئازراق بىر قىسمىنى ئاشكارىلاپ، كۆپ قىسمىنى يوشۇرۇۋالغان ئىدى. بۇ ئويۇنلار ئېتىقادلىرىغىچە يېتىپ بارغان ئىدى. قۇرئاندا ئۇلار ھەققىدە مۇنداق دېيىلگەن:

﴿ئۇلار اللە نى ھەقىقي رەۋىشتە تونۇمىدى. ئۇلار (يەنى يەھۇدىيلار) ئۆز ۋاقتىدا: «اللە ھېچ كىشىگە ھېچ نەرسە نازىل قىلمىدى» دېدى (يەنى ۋەھيىنى ۋە پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلدى). (ئى مۇھەممەد!) ئېيتقىنكى، «مۇسا ئېلىپ كەلگەن ۋە كىشىلەرگە نۇر، ھىدايەت بولغان كىتابنى كىم نازىل قىلدى؟ ئۇ كىتابنى پارچە ـ پارچە قەغەزلەرگە كۆچۈرۈپ، بىر قىسمىنى ئاشكارىلاپ، كۆپ قىسمىنى يوشۇرىسىلەر. (ئى يەھۇدىيلار!) سىلەرگە ئۆزەڭلار ۋە ئاتا ـ بوۋاڭلار بىلمىگەن نەرسىلەر بىلدۈرۈلدى، (بۇ قۇرئاننى) اللە (نازىل قىلدى)». ئاندىن ئۇلارنى تەرك ئەتكىنكى، ئۇلار باتىللىرىدا (يەنى قالايمىقان سۆزلىرىدە) ئويناپ يۈرسۇن﴾.[2]

خىتاب ئەرەب يېرىم ئارىلىدا ياشىغان ئىسرائىل ئەۋلادىغا ئۇيغۇن كېلەتتى. ئىسرائىل ئەۋلادى بۇرۇندىن تارتىپ ئەھۋالغا قاراپ، ئازغىنە مەنپەئەت ئۈچۈن بەزىلىرىنى يوشۇرۇپ، بەزىلىرىنى ئاشكارىلىغاچقا، تەۋرات ئۆزگەرتىلىشتىن قۇتۇلالمىغان ئىدى. بۇ ئىنكارچىلىق بەنى ئىسرائىلنىڭ بېشىغا كەلگەن جازالارنىڭ سەۋەبچىسى ئىدى.

ئىسرائىل ئەۋلادى ئۆزلىرىگە تەكرار زۇلۇم قىلىشقا باشلىدى. ئۇلار ئۆزلىرىنى اللە نىڭ تاللانغان قەۋمى دەپ ھېسابلىشىپ، ھەرقانداق ئىشنى قىلىشتىن قورقمايدىغان بولۇۋېلىشتى. خاتالىرى ۋە گۇناھى ئېغىرلاشتى. گۇناھلار كىتابتىن كېيىن، پەيغەمبەرلەرگە ھۇجۇم قىلىشقا ئۆتۈپ، پەيغەمبەرلەردىن بەزىلىرىنى ئۆلتۈردى.

﴿پەيغەمبەرلەرنى ناھەق ئۆلتۈرگەنلىكلىرى﴾.[3]

اللە ئۇلارغا پەيغەمبەرلەرنىڭ رەھمىتىدىن كېيىن، زوراۋان (زالىم) ھۆكۈمدارلارنىڭ ئازابىنى ئەۋەتتى. ئۇ ھۆكۈمدارلار ئىسرائىل ئەۋلادىغا زۇلۇم سالاتتى ۋە قانلىرىنى تۆكەتتى. اللە ئۇلارغا دۈشمەنلىرىنى ئەۋەتتى ۋە دۈشمەنلىرى ئۇلارنىڭ ئادەم ۋە ماللىرىنى قولغا چۈشۈردى.

ئۇلارنىڭ يېنىدا مىساق (ۋەدە، ئەھدە) ساندۇقى (تائۇت ساندۇقى) بولۇپ، بۇ مۇسا ۋە ھارۇندىن مىراس قالغان نەرسىلەر ساقلانغان ساندۇق ئىدى. ئېيتىشلارغا قارىغاندا،

[1] سۈرە ئەئراف 161 ــ 162 ـ ئايەتلەر.
[2] سۈرە ئەنئام 91 ـ ئايەت.
[3] سۈرە نىسا 155 ـ ئايەت.

www.munber.org

مۇساغا چۇشۇرۇلگەن تەۋرات لەۋھەلىرىنىڭ ئۈز پىتچە ساقلىنىپ قالغان بەزى نۇسخىلىرىمۇ بۇ ساندۇقتا ئىدى. بۇ ساندۇق ئۇلارغا هاياتتا ۋە جەڭلەردە بەرىكەت ئاتا قىلاتتى.

جەڭلەردە بۇ ساندۇق ئۇلارنىڭ يېنىدا بولسا، ئۇلارنى هۇزۇر ۋە جەڭگىۋار روهقا ئىگە قىلىپ غەلىبىگە يېتەكلەيتتى.

لېكىن ئۇلار ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلىپ تەۋراتنىڭ ئۆزىدىن چەتنەپ كەتكەچكە، ئەمدى ئۇنىڭ يانلىرىدا بولۇشىنىڭ (ئۇنى يانلىرىدا تۇتۇشنىڭ) قىلچە ئەهمىيىتى يوق ئىدى. شۇنىڭ بىلەن مىساك ساندۇقنى تارتقۇزۇپ قويۇشتى. ئۇ بىر جەڭدە مەغلۇپ بولغانلىرىدا غايىب بولغان ئىدى. قىلغان گۇناهلىرى، كىشىنى غەزەپلەندۇرىدىغان سوئال سوراشلىرى ۋە ئۆزلىرىگە قىلغان زۇلۇملىرى سەۋەبىدىن ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ ئەهۋالى يامانلاشتى.

ئارىدىن زامانلار ئۆتتى...

ئۇلارنى بۈيۈك (ئېغىر) گۇناهلار سەۋەبىدىن چۈشۈپ كەتكەن چوڭقۇر ئازگالدىن تارتىپ چىقىرىدىغان بىر پەيغەمبەرنىڭ مەيدانغا كېلىشىگە بولغان ئارزۇ ـ ئېهتىياج ھەسسىلەپ ئاشتى...

www.munber.org